

Το μεταβατικό ρήμα και το αντικείμενό του στα αρχαία ελληνικά

Αντικείμενο ονομάζεται ο όρος της πρότασης που δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα στο οποίο **μεταβαίνει η ενέργεια** του υποκειμένου, η οποία εκφράζεται στην πρόταση με το **ρήμα**.

Το **αντικείμενο**, όταν είναι ουσιαστικό ή λέξη / φράση σε θέση ουσιαστικού (ουσιαστικοποιημένη), τίθεται πάντοτε σε μια από τις **πλάγιες** πτώσεις: **γενική, δοτική, αιτιατική**.

Μονόπτωτο μεταβατικό ρήμα:

Όσα αντικείμενα κι αν έχει, βρίσκονται στην **ίδια πτώση** και τα βρίσκουμε με **μία ερώτηση, τι; ή ποιον; ή σε ποιον;** κ.λπ..

A) Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφρούρουν **τὰ τείχη**.

B) Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφρούρουν **τὴν πόλιν** καὶ **τὰ τείχη**.

Δίπτωτο μεταβατικό ρήμα:

Όσα αντικείμενα κι αν έχει, μπορεί και να βρίσκονται στην **ίδια** ή και σε **διαφορετικές πτώσεις**, αλλά τα βρίσκουμε με **δύο ερωτήσεις, τι ΚΑΙ σε ποιον;** κ.λπ..

A) Διδάσκουσι **τοὺς παῖδας τὴν σωφροσύνην**.

B) Ἔδωκε **τὰ γράμματα τοῖς φίλοις**.

Τα δίπτωτα ρήματα έχουν άμεσο και έμμεσο αντικείμενο:

Τα ξεχωρίζουμε από τις **πτώσεις** τους:

Άμεσο	+	Έμμεσο
αιτιατική		γενική ή δοτική
αιτιατική προσώπου		αιτιατική πράγματος ή απαρέμφατο ή δευτερεύουσα πρόταση
γενική		δοτική
απαρέμφατο ή δευτερεύουσα πρόταση		γενική ή δοτική

Ασκήσεις:

I. Να βρεθεί στις ακόλουθες προτάσεις το **ρήμα**, το αν είναι **μονόπτωτο** ή **δίπτωτο** και το ή τα **αντικείμενά** του:

1. Γῆς καὶ θαλάττης ἦρχον (> **εξουσιάζω**) Λακεδαιμόνιοι.
2. Ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει (> **πλησιάζω**).
3. Ὀλίγοι αὐτῶν σίτου ἐγεύσαντο.
4. Λακεδαιμόνιοι τοὺς δικαίους καὶ ἀνδρείους τιμῶσι.
5. Ὁ πάππος τὸν Κῦρον στολὴν καλὴν ἐνέδυσσε.
6. Γλῶσσαν τὴν Ἀττικὴν ἐδίδασκον τοὺς παῖδας.

II. Στις ακόλουθες προτάσεις **όλα** τα ρήματα είναι **δίπτωτα**. Να βρεθούν τα **ρήματα**, τα **αντικείμενά** τους και να δηλωθεί ποιο είναι το **άμεσο** και ποιο το **έμμεσο** αντικείμενο:

1. Εἶπε τῷ Ξενοφῶντι ὅτι ἀποπέμψει αὐτόν.
2. Ἀποδώσω τὰ ἡμίσεα τοῖς φίλοις.
3. Διδάσκει τοὺς νέους τὴν ἀρετὴν.
4. Αὐτοὺς ἀπεστέρησαν βίου.
5. Ἔπεισαν τοὺς Θηβαίους βοηθεῖν.
6. Τῶν τιμῶν τοῖς φίλοις μεταλαμβάνομεν.